

DIYARBAKIR ZİYA GÖKALP YAZMA ESER KÜTÜPHANESİNDEKİ NAHVE DAİR YAZMA ESERLER BİBLİYOGRAFYASI*

Arş. Gör. Rifat IŞIK
Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Arap Dili ve Edebiyatı Bölümü
rifatisik@selcuk.edu.tr

Öz

Kültürümüzün, tarihimizin ve geleneğimizin hem temel hem de öz kaynakları olan el yazması eserler, tarihi, sanatsal ve edebi olmaları bakımından çok büyük bir öneme haizdirler. Hz. 'Osman'ın Kur'an-ı Kerim'i istinsah ettirmesiyle başlayan İslâm yazmacılığı, hadis, fıkıh, tefsir, tıp, dil, edebiyat ve şiir gibi ilim dallarında yazılan eserlerle yayılarak bugüne dek bize ait bir dünya inşa etmişlerdir.

Bu kıymete binaen keşfedilmeyi bekleyen çeşitli alanlardaki pek çok yazma eserimiz gün yüzüne çıkarılmayı beklerken, yazma tavsifciliği görevinin sahip olduğu büyük önem de ortadadır.

Bundan dolayı bizler bu çalışmamızda, bibliyografya alanına mütevazı bir katkı sağlamak amacıyla Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesinde bulunan nahiv ilmüne dair 151 eserin tasnif ve tanzimini yapmaya gayret gösterdik. Çalışmamızın giriş bölümünde yazma eserlerin tarihi hakkında genel bir bilgi verdikten sonra sırasıyla yazmaların bulunduğu kütüphanenin tarihçesi ve nahiv konulu eserler hakkında bilgi verdik.

Anahtar Kelimeler: Yazma eser, İslâm yazmacılığı, Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesi, nahiv.

SYNTAX MANUSCRIPTS BIBLIOGRAPHY IN DIYARBAKIR ZİYA GÖKALP MANUSCRIPT LIBRARY

Abstract

Manuscripts, fundamental and inner sources of our culture, history and tradition, have a great importance in terms of their historical, artistic and literary character. The Islamic manuscripting, which began with copying the Holy Quran and which was carried out by Hz. Osman, have built a world for us, spreading with works written in such disciplines as hadith, fiqh, tafsir, medicine, linguistics, literature and poetry, until now.

Based on this value, while our many manuscripts in various fields are waiting to be discovered, it is obvious that 'manuscripting task' has a great importance.

Because of this, in this study, we try to do classification and arrangement of 151 pieces of works about syntax, located in Diyarbakır Ziya Gokalp Manuscript Library, in order to provide a modest contribution to the field of bibliography.

After we provide information about the history of manuscripts in the introduction of our work, respectively we provide information about the history of Diyarbakır Ziya Gokalp Manuscript Library and we discuss works about syntax.

Key Words: Manuscript, Islamic manuscript, Diyarbakır Ziya Gokalp Manuscript Library, syntax.

* Bu çalışma, yazarın Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 8 Haziran 2015 tarihinde kabul edilen *Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eserler Kütüphanesinde Yer Alan Arapça Gramere Dair Eserlerin Tasnif ve Tanzimi* başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Tarihimizin günümüz insanlarına sunmuş olduğu en önemli değerlerden birisi olan yazma eserler, İslâm'ın kültür birikimi, ilim, fikir ve sanat faaliyetlerinde önemli bir yer tutmaktadır. İslâmiyet'in ortaya çıkışından sonra yazma eser sahasında hızlı bir gelişme kaydeden Müslüman milletlerin, bu tür eserlerin çoğalmasına büyük katkısı olmuştur.

Elle yazılarak ortaya konan her türlü risale, belge ve eserlere yazma eser adı verilmektedir. İlk yazma eserin ne zaman ve nasıl ortaya çıktığı hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte alfabenin icadı kadar eski olması gerektiği düşünülmektedir. Yazma eserler, doğu dillerinde “mahtûât” sözcüğü ile adlandırılırken batı dillerinde Latince “manuscript” kelimesi ile ifade edilmektedir. Kur’ân-ı Azîmüştânın nuzûlu ile birlikte ortaya çıkan en önemli iş bu ilahi kelâmın hatasız bir şekilde kayda geçirilmesi olmuştur. (Bilgin 2013: 369). Kur’ân’ın nuzûlünün tamamlanması ve Sadru’l-İslam olarak adlandırılan Hz. Peygamber ve dört halife dönemleri ile birlikte Müslümanların iktisadi, içtimai ve siyasi alanlarda hızla güçlendiği görülür. Bu güçlenme tâbi’ün döneminde de devam etmiş ve Müslüman ilim adamları sosyal bilimler, sağlık ve fen bilimleri alanlarında da çok sayıda kıymetli eserler vermişlerdir. O dönemden bugüne intikal eden bu büyük miras, pek çok medrese dâhilinde çeşitli kütüphanelerin ve günümüzde de yazma eser kütüphanelerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur.

Geçmişten günümüze bu kıymetli mirası taşıyan medreselerden biri, seferiliğin başlangıcından itibaren kapatılan ve Diyarbakır Ulu Camiine bitişik olan Mesûdiye Medresesi'dir (Korkusuz 2014: 65). Bu kadim eğitim kurumu “Diyarbakır'da inşa edilen en büyük medreselerden birisi olup, üzerinde farklı dönemlere ait olan iki kitabe yer almaktadır. Bu kitabelere göre medresenin yapımına Artuklu Sultanı II. Sökmen zamanında başlanmış, yerine geçen kardeşi Mahmûd zamanında yapımına devam edilmiştir. Ancak onun da 619/1222 tarihinde vefat etmesi ile birlikte yerine geçen ve "Mes'ud" olarak bilinen oğlu Rükneddîn Mevdûd bu medreseyi tamamlamıştır” (Baltacı 1976: 303-304).

Günümüzde varlığını hala sürdüren bu medrese, durumundan da anlaşıldığı üzere üç önemli dönem geçirmiştir. İlk dönem, II. Sökmen tarafından 590-596/1194-1199 tarihlerinde eyvan, revak ve portal kısımlarının yaptırılması olup, ikinci dönem ise Rükneddîn Mevdûd'un 620/1223 tarihinde Halepli Câfer ustaya yaptırdığı kısımlardır. Son olarak üçüncü dönem ise, Osmanlılar zamanında yapılan değişikliklerdir (Kuran 1969: 26). Bezeme ve kitabeleriyle çok değerli bir sanat eseri olan bu medresenin yakın zamanda restorasyon işlemleri bitmiş ve yazma eserler kütüphanesine ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Çok eski bir ilim yuvası olan Mesûdiye Medresesi şu an yazma eserler kütüphanesi adı altında 1984 adet el yazma eser ve 4211 adet harf devrimi öncesine ait eski basma eseri bünyesinde barındırmaktadır (Sanal 1).

Bizler bu çalışmamızda, Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eser Kütüphanesinde bulunan 1984 adet el yazma eserden nahve dair 151 adet eserin tanıtımını yapmaya gayret gösterdik. Çalışmamızın giriş bölümünde yazma eserlerin tarihçesi, yazmaların bulunduğu kütüphanenin tarihçesi ve kullanılan metod hakkında kısaca bilgi verdikten sonra ana bölümde nahiv konulu yazma eserler hakkında bilgi vermeye gayret ettik.

Bunlarla birlikte çalışma sırasında aşağıdaki hususları da göz önünde bulundurduk:

1. Tanıtımda sırasıyla eser ismi, müellif ismi, müellifin doğum tarihi, kütüphane demirbaş numarası, eserin ebatı, satır sayısı, varak sayısı ve son olarak hat çeşidi hakkında bilgi verilmiştir.
2. Eserleri tanıtırken hem eserin hem de müellifin isimleri Arapça ve Türkçe olarak verilmiştir.
3. İkinci bölümde ele alınan eserler ilk olarak alfabetik sıraya göre dizilmiş, aynı olan eserler ise kendi arasında kütüphane demirbaş numarasına göre küçükten büyüğe doğru sıralanmıştır.
4. Tanıtımı yapılan eser, eğer birden fazla risâleden oluşmuş ise demirbaş numarası yazıldıktan sonra araya (/) işareti koyularak risâlenin kaçınıcı sırada olduğu belirtilmiştir. (Örneğin: 21 hk 923/2)
5. Tüm çabalarımıza rağmen müellifi bulunamayan eserler, “Yazar bulunamadı” şeklinde belirtilmiştir.

Nahve Dair Yazma Eserler

1. البركيلي محمد افندي بن بير علي; (el-'Avâmilu'l-Cedîde) ; العوامل الجديدة; Birgîli Mehmed Efendî b. Pîr 'Alî (981/1573); D. No: 446/2; Eb. 200×150 (110×70) ; Str. 13; Vrk. 35b- 42a; Yz. Nesih.
2. البركيلي محمد افندي بن بير علي; (el-'Avâmilu'l-Cedîde) ; العوامل الجديدة; Birgîli Mehmed Efendî b. Pîr 'Alî; D.No: 589/3; Eb. 200×145 (145×90); Str. 15; Vrk. 82b- 85a; Yz. Kıрма nesih.
3. البركيلي محمد افندي بن بير علي; (el-'Avâmilu'l-Cedîde) ; العوامل الجديدة; Birgîli Mehmed Efendî b. Pîr 'Alî; D.No: 1218/12; Eb. 240×155 (180×75); Str.29; Vrk. 67b-69a; Yz. Kıрма ta'lik.

4. برکیلی محمد افندی بن بیر علی; (*el-'Avâmilu'l-Cedîde*); العوامل الجديدة ; Birgîlî Mehmed Efendî b. Pîr 'Alî; D.No: 1800/3; Eb. 192×135(130×70); Str. 9; Vrk. 98b-106b; Yz. Ta'lik.
5. برکیلی محمد افندی بن بیر علی; (*el-'Avâmilu'l-Cedîde*); العوامل الجديدة ; Birgîlî Mehmed Efendî b. Pîr 'Alî; D.No: 1833/2; Eb. 190×137 (120×75) ; Str.8; Vrk. 27b-37a; Yz. Ta'lik.
6. برکیلی محمد افندی بن بیر علی; (*el-'Avâmilu'l-Cedîde*) ; العوامل الجديدة ; Birgîlî Mehmed Efendî b. Pîr 'Alî; D.No: 1854/3; Eb. 195×125 (155×65); Str.17; Vrk. 55b-60b; Yz. Nesih.
7. عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجانی; (*el-'Avâmilu'l-Mie*); العوامل المائة ; 'Abdulkâhir b. 'Abdurrahmân el-Curcânî (471/ 1078) ; D.No: 15/3; Eb. 180×125 (100×70); Str.9; Vrk.64b-74b; Yz. Bozuk medrese neshi.
8. عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجانی; (*el-'Avâmilu'l-Mie*); العوامل المائة ; 'Abdulkâhir b. 'Abdurrahmân el-Curcânî; D.No: 255/3; Eb. 205×150 (150×60); Str.13; Vrk. 67b-77a; Yz. Ta'lik.
9. عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجانی; (*el-'Avâmilu'l-Mie*); العوامل المائة ; 'Abdulkâhir b. 'Abdurrahmân el-Curcânî; D.No: 564/2; Eb. 220×165 (145×65); Str.15; Vrk. 41b-47a; Yz. Ta'lik.
10. عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجانی; (*el-'Avâmilu'l-Mie*) ; العوامل المائة ; 'Abdulkâhir b. 'Abdurrahmân el-Curcânî; D.No: 583/3; Eb. 165×110 (120×65); Str.15; Vrk. 25b-32a; Yz. Bozuk nesih.
11. عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجانی; (*el-'Avâmilu'l-Mie*); العوامل المائة ; 'Abdulkâhir b. 'Abdurrahmân el-Curcânî; D.No: 1925; Eb. 170×125 (105×75); Str.7; Vrk.11; Yz. Ta'lik.
12. عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجانی; (*el-'Avâmilu'l-Mie*); العوامل المائة ; 'Abdulkâhir b. 'Abdurrahmân el-Curcânî; D.No: 1944/1; Eb. 230×170 (130×100); Str.18; Yz. Divani.
13. الدرة الشنوانية على شرح الاجرومية في علم العربية. (*ed-Durretu's-Şinvâniyye 'alâ Şerhi'l-Acurrûmiyye fi 'İlmi'l 'Arabiyye*); ابو بكر بن اسماعيل الشنواني ; Ebû Bekr

b. İsmâ'îl eş-Şinvânî (1019/ 1610); D.No: 1598/2; Eb. 210×155 (165×100); Str.31; Vrk. 109b-175a; Yz. Nestalik.

14. الالفية; (*el-Elfiyye*); ابن مالك جمال الدين محمد بن عبد الله الطائي; İbn Mâlik Cemâleddîn Muḥammed b. 'Abdullah et-Ṭâî (672/1273); D.No: 229/1; Eb. 180×130 (120×85); Str.13; Vrk.1b-33a; Yz. Nesih.
15. الالفية; (*el-Elfiyye*); ابن مالك جمال الدين محمد بن عبد الله الطائي; İbn Mâlik Cemâleddîn Muḥammed b. 'Abdullah et-Ṭâî; D.No: 306; Eb. 200×145(105×40); Str.5; Vrk.202; Yz. Nesih.
16. الالفية فى النحو. (*el-Elfiyye fi'n-Nahu*); ابن مالك جمال الدين محمد بن عبد الله الطائي; İbn Mâlik Cemâleddîn Muḥammed b. 'Abdullah et-Ṭâî; D.No: 308/3; Eb. 210×150 (145×85); Str.13; Vrk. 40b-79b; Yz. Nesih.
17. الالفية; (*el-Elfiyye*); ابن مالك جمال الدين محمد بن عبد الله الطائي; İbn Mâlik Cemâleddîn Muḥammed b. 'Abdullah et-Ṭâî; D.No: 755; Eb. 203×145 (120×68); Str.7; Vrk.112; Yz. Harekeli nesih.
18. ابن هشام جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف; (*Evzaḥu'l-Mesâlik*); اوضح المسالك (*Evzaḥu'l-Mesâlik*); ابن هشام جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف; İbn Hişâm Cemâleddîn Ebû Muḥammed 'Abdullah b. Yûsuf (761/1360); D.No: 91/2; Eb.180×135(125×100); Str.23; Vrk.14b- 102b; Yz. Nesih.
19. بهاء العربيه فى علم الصمدية فى علم العربية. (*el-Fevâidu's-Şamediyye fi 'İlmi'l-'Arabiyye*); Bahâeddîn Muḥammed b. Ḥuseyin el-Âmilî (1031/1622); D.No: 80/1; Eb. 185×115 (130×70); Str.17; Vrk. 1b-20a; Yz. Nesih.
20. الفوائد الضيائية فى حل مشكلات الكافية. (*el-Fevâidu'z-Ziyâiyye fi Ḥalli Müşkilâtî'l-Kâfiye*); نور الدين عبد الرحمن بن احمد الجامى; Nûreddîn 'Abdurraḥman b. Aḥmed el-Câmî (898/1492); D.No: 418; Eb. 210×145 (145×70); Str. 19; Vrk. 214; Yz. Ta'lik.
21. الفوائد الضيائية فى حل مشكلات الكافية. (*el-Fevâidu'z-Ziyâiyye fi Ḥalli Müşkilâtî'l-Kâfiye*); نور الدين عبد الرحمن بن احمد الجامى; Nûreddîn 'Abdurraḥman b. Aḥmed el-Câmî; D.No: 473; Eb. 195×125 (130×60); Str.14; Vrk. 125; Yz. Ta'lik.

22. الفوائد الضيائية فى حل مشكلات الكافية. (*el-Fevâidu'z-Ziyâiyye fî Halli Müşkilâtî'l-Kâfiye*); نور الدين عبد الرحمن بن احمد الجامى ; Nûreddîn 'Abdurrahman b. Aḥmed el-Câmî; D.No: 880; Eb. 205×145 (130×75); Str.15; Vrk.218, Yz. Ta'lik.
23. الفوائد الضيائية فى حل مشكلات الكافية. (*el-Fevâidu'z-Ziyâiyye fî Halli Müşkilâtî'l-Kâfiye*); نور الدين عبد الرحمن بن احمد الجامى ; Nûreddîn 'Abdurrahman b. Aḥmed el-Câmî; D.No: 1819; Eb. 215×120 (140×55); Str. 15; Yz. Ta'lik.
24. الفوائد الضيائية فى حل مشكلات الكافية. (*el-Fevâidu'z-Ziyâiyye fî Halli Müşkilâtî'l-Kâfiye*); نور الدين عبد الرحمن بن احمد الجامى ; Nûreddîn 'Abdurrahman b. Aḥmed el-Câmî; D.No: 1875; Eb. 220×175 (160×85); Str. 15; Vrk. 187; Yz. Ta'lik.
25. الفوائد الضيائية فى حل مشكلات الكافية. (*el-Fevâidu'z-Ziyâiyye fî Halli Müşkilâtî'l-Kâfiye*); نور الدين عبد الرحمن بن احمد الجامى ; Nûreddîn 'Abdurrahman b. Aḥmed el-Câmî ; D.No: 1920; Eb. 205×135 (145×60); Str.17, Vrk.238;Yz. Nesih.
26. حدائق الدقائق. (*Hadâiku'd-Deḳâik*); سعد الدين سعد الله البردعى ; Sa'deddîn Sa'dallâh el-Berda'î (793/1390); D.No: 128; Eb. 215×155 (120×65); Str. 12; Vrk. 223; Yz. Nesih.
27. حدائق الدقائق فى شرح رسالة علامة الحقائق. (*Hadâiku'd-Deḳâik fî Şerḥi Risâleti 'Âlâmeti'l-Haḳâik*); سعد الدين سعد الله البردعى ; Sa'deddîn Sa'dallâh el-Berda'î; D.No: 1601; Eb. 205×160 (130×85); Str. 23; Vrk. 76; Yz. Nestalik.
28. حل اسرار الاخيار على اعراب اظهار الاسرار. (*Hallu Esrârî'l-Aḥyâr 'alâ Î'râbi İzhârî'l-Esrâr*); زين الدين حسين بن احمد ; Zeyneddîn Ḥüseyin b. Aḥmed (1168/1755); D.No: 1809; Eb. 205×145 (145×90); Str. 17-19; Vrk. 1b-187a; Yz. Nesih ve ta'lik.
29. حل معاهد القواعد. (*Hallu Ma'âḳidi'l-Ḳavâid*); شمس الدين ابو الثناء احمد بن محمد ; Şemseddîn Ebû's-Şenâ Aḥmed b. Meḥmed Sîvâsî (1006/1597); D.No: 952; Eb. 210×150 (170×80); Str. 17, Vrk. 76; Yz. Bozuk nesih.
30. حاشية على شرح ديباجة المصباح. (*Hâşiye 'alâ Dibâceti'l-Mişbâḥ*); يعقوب بن سيد على ; Ya'ḳûb b. Seyyid 'Alî Burûsevî (931/1524); D.No: 602; Eb. 150×105 (115×60); Str. 9; Vrk.83; Yz. Nesih.

31. مصطفى بن حمزة قوش آطه (Hâşiye 'alâ İmtihâni'l-Ezkiyâ); حاشية على امتحان الازكيا. لى; Muştafâ b. Hāmza Kûşadalı (1085/1674); D.No: 247/2; Eb. 200×140 (145×75); Str. 23; Vrk. 62b-274a; Yz. Ta'lik kırması.
32. مصطفى بن حمزة قوش آطه (Hâşiye 'alâ İmtihâni'l-Ezkiyâ); حاشية على امتحان الازكيا. لى; Muştafâ b. Hāmza Kûşadalı; D.No: 397/2; Eb. 210×150(160×95); Str. 25, Vrk. 13b-139a; Yz. Ta'lik.
33. يعقوب بن سيد (Hâşiye 'alâ Şerhi Dibâceti'l-Mişbâh); حاشية على شرح ديباجة المصباح على بروسوى; Ya'kûb b. Seyyid 'Alî Burûsevî (931/1524); D.No: 375/3; Eb. 210×160 (165×85); Str. 23; Vrk. 17b-77b; Yz. Nesih.
34. يعقوب بن سيد (Hâşiye 'alâ Şerhi Dibâceti'l-Mişbâh); حاشية على شرح ديباجة المصباح على بروسوى; Ya'kûb b. Seyyid 'Alî Burûsevî; D.No: 1831/1; Eb. 210×150 (130×90); Str. 21; Vrk. 3b-59a; Yz. Ta'lik kırması.
35. حاشية على ديباجة الانموزج فى النحو (Hâşiye 'alâ Şerhi Dibâceti'l-Unmûzec fi'n-Nahv); (Yazar bulunamadı); D.No: 115/1; Eb. 200×140 (155×70); Str.22; Vrk. 1b-6a; Yz. Kıрма ta'lik.
36. عصام الدين ابراهيم بن محمد بن (Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Kâfiye); حاشية على شرح الكافية عريشاه الاسفراينى; 'İşâmeddîn İbrâhîm b. Muḥammed b. 'Arabşâh el-İsferâyînî (945/1538); D.No: 63; Eb. 205×150(135×75); Str. 21; Vrk. 166; Yz. Kıрма ta'lik.
37. حاشية على شرح الكافية (Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Kâfiye); (Yazar bulunamadı); D.No: 159; Eb. 180×110 (105×55); Str. 17-18; Yz. Nesih.
38. شهاب الدين بن علاء الدين توفادى (Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Kâfiye); حاشية على شرح الكافية. Şihâbuddîn b. 'Alaaddîn Tûkâtî; D.No: 698; Eb. 210×150 (145×80); Str. 19; Vrk. 138; Yz. Ta'lik.
39. حاشية على الكافية فى النحو (Hâşiye 'ala'l Kâfiye fi'n-Nahv); (Yazar bulunamadı); D.No: 1969/4; Eb. 160×110 (110×70); Str. 15; Yz. İnce ta'lik.
40. عصام الدين ابراهيم بن (Hâşiye 'ala'l-Fevâidi'z-Zîyâiyye); حاشية على الفوائد الضيائية; محمد بن عريشاه الاسفراينى; 'İşâmeddîn İbrâhîm b. Muḥammed b. 'Arabşâh el-İsferâyînî; D.No: 573; Eb. 200×120 (145×75); Str. 25; Vrk.153; Yz. Ta'lik.

41. عصام الدين ابراهيم بن (Hâşiye 'ala'l-Fevâidi'z-Ziyâiyye); حاشية على الفوائد الضيائية. محمد بن عريشاه الاسفراينى ; 'Arabşâh el-İsferâyinî; D.No: 661; Eb. 250×140 (165×90); Str. 25; Vrk. 147; Yz. Ta'lik kırması.
42. عصام الدين ابراهيم بن (Hâşiye 'ala'l-Fevâidi'z-Ziyâiyye); حاشية على الفوائد الضيائية. الاسفراينى محمد بن عريشاه 'İşâmeddîn İbrâhîm b. Muḥammed b. 'Arabşâh el-İsferâyinî; D.No: 1791; Eb. 210×150 (165×80); Str. 21; Vrk. 1b-223b; Yz. Nesih kırması.
43. عبد الغفور كمال الدين (Hâşiye 'ala'l-Fevâidi'z-Ziyâiyye); حشية على الفوائد الضيائية. اللارى ; 'Abdulğafûr Kemâleddîn el-Lârî (912/1506); D.No: 1811; Eb. 205×160 (130×60); Str. 13; Yz. Ta'lik.
44. حاشية على المختصر على الفوائد الضيائية (Hâşiye 'ala'l-Muḥtaşar 'ala'l-Fevâidi'z-Ziyâiyye); عبد الله افندى ; 'Abdullah Efendî; D.No: 1756/2; Eb. 235×185 (195×125); Str. 29; Yz. Ta'lik.
45. المحبة بن المرتضى بن المجتبى الحسينى (Hâşiye 'ala'l-Muvaşşah); حاشية على الموشح. اليزدى ; el-Muḥabbetî b. el-Murṭaẓa b. el-Müctebâ el-Huseynî el-Yezdî; D.No: 1692; Eb. 230×150 (150×105); Str. 21; Yz. Ta'lik.
46. Sirâceddîn محمد بن عمر الحلبي (Hâşiye 'ala'l-Vâfiye); حاشية على الوافية. Sirâceddîn Muḥammed b. Ömer el-Ḥalebî (850/1446); D.No: 1713/1; Eb. 180×132 (135×80); Str. 17; Vrk. 1b-122b; Yz. Ta'lik.
47. السيد الشريف على بن محمد بن على الجرجانى (Hâşiye 'ala'l-Vâfiye); حاشية على الوافية. es-Seyyid eş-Şerîf 'Alî b. Muḥammed b. 'Alî el-Curcânî (816/1413); D.No: 1713/2; Eb. 180×132 (130×80); Str. 17; Vrk. 123b-160b; Yz. Ta'lik.
48. سعد الدين مسعود بن عمر التفتازانى (Hâşiyetu'z-Zav); حاشية الضوء. Sa'deddîn Mes'ûd b. Ömer et-Taftâzânî (793/1390); D.No: 86/2; Eb. 180×130 (105×70); Str. 11; Yz. Kıрма ta'lik.
49. حاشية الحاشية على شرح ديباجة المصباح (Hâşiyetu'l-Hâşiye 'alâ Şerḥi Dibâceti'l-Mişbâh); خليل بن محمد الانطاكى ; Ḥalîl b. Muḥammed Antâkî; D.No: 375/1; Eb. 210×160 (170×120); Str. 26; Vrk. 1b-4a; Yz. Ta'lik.

50. حاشية الحاشية على شرح الفوائد الضيائية. (*Hâşiyetu'l-Hâşiyе 'alâ Şerhi'l Fevâidi'z-Ziyaiye*); ابو بكر عبد النبي بن حسين بن على ; Ebû Bekr 'Abdunnebî b. Hüseyin b. 'Alî; D.No: 472; Eb. 205×120 (135×65); Str. 15; Vrk. 26; Yz. Ta'lik.
51. حاشية الحاشية على شرح الكافية. (*Hâşiyetu'l-Hâşiyе 'alâ Şerhi'l-Kâfiye*); ابراهيم بن محمد بن الميموني ; İbrahim b. Muḥammed b. el-Meymûnî (1079/1668); D.No: 753/2; Eb. 195×125 (130×55); Str. 21; Vrk. 5b-41b; Yz. Ta'lik.
52. حاشية الحاشية على شرح الكافية. (*Hâşiyetu'l-Hâşiyе 'alâ Şerhi'l-Kâfiye*); ابراهيم بن محمد بن الميموني ; İbrahim b. Muḥammed b. el-Meymûnî; D.No: 753/4; Eb. 195×125 (130×55); Str. 21; Vrk. 44b-101a; Yz. Ta'lik.
53. حاشية الحاشية على شرح الكافية. (*Hâşiyetu'l-Hâşiyе 'alâ Şerhi'l-Kâfiye*); عبد الله الليبي Abdullah el-Lebîb; D.No: 1678; Eb. 215×170 (155×110); Str. 21; Vrk. 163; Yz. Ta'lik.
54. هداية ذوي الالباب الى موصل الطلاب الى قواعد الاعراب. (*Hidâye Zevi-l-Elbâb ilâ Mevşilit-Ṭullâb ilâ Kavâ'idil- İ'rab*); ابو بكر بن اسماعيل الشنواني ; Ebû Bekr b. İsmâ'il eş-Şinvânî (1019/1610); D.No: 1598/1; Eb. 210×155 (150×90); Str.25; Vrk. 1b-106a; Yz. Ta'lik.
55. قره بييري محمد (*el-İşlâh fi Şerhi Dibâceti'l-Mişbâh*); الاصلاح فى شرح ديباجة المصباح ; Karapîri Mehmed b. Yûsuf Karâmânî (886/1481); D.No: 582; Eb. 200×145 (145×80); Str. 17; Vrk. 149; Yz. Nesih kırması.
56. ابن هشام جمال الدين ابو (*el-İ'râb 'an Kavâ'idil-İ'râb*); الاعراب عن قواعد الاعراب ; İbn Hişâm Cemâleddîn Ebû Muḥammed 'Abdullah b. Yûsuf (761/1360); D.No: 375/2; Eb. 210×160-145×60; Str.19; Vrk. 6b-16a; Yz. Nesih.
57. ابن هشام جمال الدين ابو (*el-İ'râb 'an Kavâ'idil-İ'râb*); الاعراب عن قواعد الاعراب ; İbn Hişâm Cemâleddîn Ebû Muḥammed 'Abdullah b. Yûsuf; D.No: 583/1; Eb. 165×110 (120×75); Str. 15-16; Vrk. 1b-16b; Yz. Nesih.

58. الاعراب عن قواعد الاعراب. *(el-İ'râb 'an Kavâ'idil-İ'râb)*; İbn Hişâm Cemâleddîn Ebû Muḥammed 'Abdullah b. Yûsuf; ابن هشام جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف; D.No:1542; Eb. 230×160 (145×85); Str. 13; Yz. Nesih.
59. إعراب الكافية. *(İ'râbu'l-Kâfiye)*; (Yazar bulunamadı); D. No: 1732; Eb. 175×130 (120×70); Str.16; Vrk. 85; Yz. Nesih.
60. مغنى اللبيب عن كتب الاعراب. *(Muğni'l-Lebîb 'an Kutubi'l-E'ârib)*; ابن هشام جمال الدين ابو محمد عبد الله بن يوسف; İbn Hişâm Cemâleddîn Ebû Muḥammed 'Abdullah b. Yûsuf; D.No: 1699; Eb. 237×185 (200×120); Str.29; Vrk.174; Yz. Nesta'lik.
61. مغرب الكافية فى النحو. *(Muğribul-Kâfiye fî'n-Naḥv)*; (Yazar bulunamadı); D.No: 39/2; Eb. 178×125 (120×80); Str.19; Yz. Kirma ta'lik.
62. المقدمة الاجرومية. *(Muḳaddimetu'l-Acurrûmiyye)*; ابن اجروم ابو عبد الله محمد بن محمد; İbn Âcurrûm Ebû 'Abdullah Muḥammed b. Muḥammed (723/1323); D.No: 583/2; Eb. 165×110 (120×70); Str.16; Vrk.17b- 24b; Yz.nesih.
63. معرب الاعراب. *(Mu'rîbu'l-İ'râb)*; (Yazar bulunamadı); D.No: 1585/2; Eb. 212×160 (160×95); Str.16; Vrk.35b-171b; Yz. Nesih.
64. خالد بن عبد موصل الطلاب الى قواعد الاعراب. *(Mûşlu't-Ṭullâb ilâ Kavâ'idil- İ'râb)*; الله الازهرى; Hâlid b. 'Abdullah el-Ezherî (905/1499); D.No: 202/2; Eb. 210×150 (175×120); Str. Değişik satırlı; Vrk.46b- 72b; Yz. Nesih kırması.
65. الموشح. *(el-Muvaşşah)*; شمس الدين محمد بن ابى بكر الخبيصي; Şemseddîn Muḥammed b. Ebûbekir el-Ḥabişî (801/1398); D.No: 821; Eb. 205×150 (130×65); Yz. Nesih kırması.
66. الموشح. *(el-Muvaşşah)*; شمس الدين محمد بن ابى بكر الخبيصي; Şemseddîn Muḥammed b. Ebûbekir el-Ḥabişî; D.No: 1676; Eb. 205×135 (140×75); Str.21; Vrk.1b- 120b; Yz. Ta'lik.
67. مظهر الدين محمد. *(el-Mükemmel fî Şerḥil-Mufaşşal)*; الشريف الرضى; Muḫhiruddîn Muḥammed eş-Şerîf er-Râzî (659/1261); D.No: 1245; Eb. 275×175 (202×125); Str.19; Vrk.1b- 295b; Yz. Nesih.

68. المساعد. (el-Musâ'id); ابن عقيل عبد الله بن عبد الرحمن النحوى ; İbn 'Akîl 'Abdullah b. 'Abdurrahman en-Nahvî (769/1367); D.No: 1024; Eb. 210×150 (145×100); Str.25; Vrk.392; Yz. Bozuk nesih.
69. جلال الدين (Nehcetu'l-Merzûyye fi Şerhi'l-Elfiyye); نهجة المرضية في شرح الالفية. عبد الرحمن بن ابى بكر السيوطى ; Celaleddîn 'Abdurrahman b. Ebî Bekr es-Suyûtî (911/1505); D.No: 358/2; Eb. 215×160 (150×95); Str.25; Vrk.86b-147b; Yz. Nesih.
70. مصطفى بن حمزه قوش آطه (Netâicu'l-Efkâr Şerhu'l-İzhâr); نتائج الافكار شرح الازهار. مصطفى بن حمزه قوش آطه ; Muştafâ b. Hamza Kûşadalı (1085/1674); D.No: 109; Eb. 210×150 (110×110) Str.21; Vrk.2b- 114a; Yz. Nesih.
71. مصطفى بن حمزه قوش آطه (Netâicu'l-Efkâr Şerhu'l-İzhâr); نتائج الافكار شرح الازهار. مصطفى بن حمزه قوش آطه ; Muştafâ b. Hamza Kûşadalı; D.No:168; Eb. 190×115 (131×60) Str.19; Vrk.1b- 149a; Yz. Nesih.
72. مصطفى بن حمزه قوش آطه (Netâicu'l-Efkâr Şerhu'l-İzhâr); نتائج الافكار شرح الازهار. مصطفى بن حمزه قوش آطه ; Muştafâ b. Hamza Kûşadalı; D.No: 304; Eb. 205×140 (150×60); Str.19; Vrk.154; Yz. Nesih.
73. مصطفى بن حمزه قوش آطه (Netâicu'l-Efkâr Şerhu'l-İzhâr); نتائج الافكار شرح الازهار. مصطفى بن حمزه قوش آطه ; Muştafâ b. Hamza Kûşadalı ; D.No:480; Eb. 202×155 (160×85); Str.21; Vrk.110; Yz. Nesih.
74. مصطفى بن حمزه قوش آطه (Netâicu'l-Efkâr Şerhu'l-İzhâr); نتائج الافكار شرح الازهار. مصطفى بن حمزه قوش آطه ; Muştafâ b. Hamza Kûşadalı ; D.No: 636; Eb. 213×153 (150×65); Str.19; Vrk.127; Yz. Ta'lik kırması.
75. مصطفى بن حمزه قوش آطه (Netâicu'l-Efkâr Şerhu'l-İzhâr); نتائج الافكار شرح الازهار. مصطفى بن حمزه قوش آطه ; Muştafâ b. Hamza Kûşadalı; D.No: 1823; Eb. 200×130 (130×55); Str.21; Vrk.162; Yz. Nesih kırması.
76. إبراهيم الشبستري النقشبندی (Nihâyetu'l-Behce); نهاية البهجة. Şebusterî en-Nakşibendî (917/1511); D.No: 1693; Eb. 175×110 (130×40); Str.221; Vrk.44; Yz. Ta'lik.

77. نور الدين محمد بن سيد شريف على ; *(er-Reşad fî Şerhi'l-İrşâd)*; الرشاد فى شرح الارشاد. 77. الحسينى الجرجانى ; Nûreddîn Muḥammed b. Seyyid Şerîf 'Alî el-Ḥuseynî el-Curcânî (838/1434); D.No: 181/2; Eb. 205×150 (160×93); Str.19; Vrk.60b- 107b; Yz. Ta'lik kırma.
78. رسالة فى علم النحو. 78. *(Risâle fî İlmî'n-Naḥv)*; (Yazar bulunamadı); D.No: 24/2; Eb. 155×105 (70×40); Str.7; Yz. Nesih.
79. حازم بن محمد القرطاجنى ; *(Risâle fî Beyân Emmâ Ba'd)*; رسالة فى بيان اما بعد. 79. Hâzim b. Muḥammed el-Kartacannî (684/1285); D.No:611/5; Eb.205×105(155×85); Str.19; Vrk. 39b- 41a; Yz. Nesih kırması.
80. رسالة فى بيان الحاصل بالمصدر. 80. *(Risâle fî Beyâni'l-Hâsıl bi'l-Maşdar)*; (Yazar bulunamadı); D.No: 958/5; Eb. (215×155); Str. Değişik satırlı; Vrk. 137a- 138a; Yz. Ta'lik.
81. رسالة فى بيان الحروف الزوائد و الاصلية. 81. *(Risâle fî Beyâni'l-Ḥurûfi'z-Zevâid ve'l-Asliyye)*; مصطفى بن مظلوم ; Muştafâ b. Maẓlûm; D.No: 194/1; Eb. 220×160 (145×65); Str.21; Vrk.18; Yz. Nesih.
82. تاج الدين محمد بن محمد ; *(Risâle fî Cümleti'l Ḥaberiyye)*; رسالة فى جملة الخبرية. 82. Tâceddîn Muḥammed b. Muḥammed el-İsferâyînî (684/1285); D.No: 132/2; Eb. 205×160 (150×80); Str. Değişik satırlı; Vrk. 7b- 8a; Yz. Kırma ta'lik.
83. كمال باشا زاده شمس الدين ; *(Risâle fî Tahkîkî Vâz'î Kâde)*; رسالة فى تحقيق وضع كاد. 83. Kemâl Paşâ Zâde Şemseddîn Aḥmed b. Süleymân (940/1533); D.No: 1772/7; Eb. , 180×125 (125×65); Str.21; Vrk.19b- 23b; Yz. Kırma ta'lik.
84. مستجى زاده عبد الله بن عثمان ; *(Risâle fi'l-Mu'arraf bi'l-Lâm)*; رسالة فى المعرف باللام. 84. Mestcî Zâde 'Abdullah b. 'Osmân (1148/1735); D.No: 611/11; Eb. 205×150 (155×85); Str.19; Vrk. 57b- 62b; Yz. Kırma nesih.
85. ابو عبد الله محمد بن سعيد الصنهاجى ; *(Risâle fi'n-Naḥv)*; رسالة فى النحو. 85. 'Abdullah Muḥammed b. Sa'îd es-Şanhâcî (723/1323); D.No: 375/4; Eb. 210×160 (140×65); Str.13; Yz. Nesih.

86. شرح العوامل المائة. (Şerhu'l-'Avâmilî'l-Mie); كرماني ; Kirmânî; D.No: 530/2; Eb. 205×130 (150×85); Str.23; Vrk. 95b- 135a; Yz. Nesta'lik.
87. شرح العوامل المائة. (Şerhu'l-'Avâmilî'l-Mie); سعد الدين سعد الله البردعى ; Sa'deddîn Sa'dallâh el-Berda'î (793/1390); D.No: 672/2; Eb. 210×155 (160×105); Str.15; Vrk.51b- 62a; Yz.kırma ta'lik.
88. شرح العوامل المائة. (Şerhu'l-'Avâmilî'l-Mie); الياس قرانى ; İlyâs Qurânî; D.No: 918/3; Eb. 215×155 (140×85); Str.16; Vrk. 94b- 145b; Yz. Kırma nesih.
89. شرح باب التنازع. (Şerhu Bâbi't Tenâzu'î); (Yazar bulunamadı); D.No: 132/1; Eb. 205×160 (155×80); Str.25; Vrk.1b- 6a; Yz. Kırma ta'lik.
90. شرح دياجة الحدائق الدقائق. (Şerhu Dîbâceti'l Hadâiki'd Dekâik); ملا حمزة وردارى ; Molla Hamza Vardârî; D.No: 1979/1; Eb. 195×140 (130×70); Str.19; Vrk.1a- 19b; Ta'lik.
91. شرح دياجة المصباح. (Şerhu Dîbâceti'l-Mişbâh); يعقوب بن سيد على بروسوى ; Ya'kûb b. Seyyid 'Alî Burûsevî (931/1524); D.No: 247/1; Eb. 200×140 (155×90); Str.23; Vrk.1a- 59a; Arapça ta'lik.
92. شرح دياجة المصباح. (Şerhu Dîbâceti'l-Mişbâh); (Yazar bulunamadı); D.No: 249/2; Eb. 205×145 (145×90); Str.15; Vrk.80b- 110b; Yz. Bozuk nesih.
93. شرح دياجة المصباح. (Şerhu Dîbâceti'l-Mişbâh); (Yazar bulunamadı); D.No: 384/1; Eb. 210×150 (145×70); Str.15; Vrk.1b- 31b; Yz. Ta'lik.
94. شرح دياجة المصباح. (Şerhu Dîbâceti'l-Mişbâh); (Yazar bulunamadı); D.No: 670/2; Eb. 215×150 (130×75); Str.11; Vrk.26b- 83a; Yz. Bozuk nesih.
95. شرح دياجة المصباح. (Şerhu Dîbâceti'l-Mişbâh); (Yazar bulunamadı); D.No: 919/1; Eb. 210×140 (140×80); Str.16; Vrk.1b- 31b; Yz. Nesih kırması.
96. شرح دياجة المصباح. (Şerhu Dîbâceti'l-Mişbâh); (Yazar bulunamadı); D.No: 1846/1; Eb. 210×150 (155×80); Str.16; Vrk.4b- 12b; Yz. Bozuk nesih.
97. شرح دياجة الوافية. (Şerhu Dîbâceti'l-Vafiye); (Yazar bulunamadı); D.No: 1831/2; Eb. 210×150 (125×90); Str.21; Vrk.60b- 61b; Yz. Kırma ta'lik.

98. شرح أبيات المفصل ; (Şerhu Ebyâti'l-Mufaşşal); (Yazar bulunamadı); D.No: 810; Eb. 200×120 (-125×60); Str.17; Vrk.166; Yz. Arapça nesih.
99. شرح ابيات الضوء ; (Şerhu Ebyâti'z-Žav'); (Yazar bulunamadı); D.No: 375/5; Eb. 210×160 (155×95); Str.21; Vrk.86b- 97b; Yz. Arapça ta'lik.
100. شرح ابيات الضوء ; (Şerhu Ebyâti'z-Žav'); (Yazar bulunamadı); D.No: 852/3; Eb. 205×145 (165×90); Str.20; Vrk.150b- 158a; Yz. Arapça ta'lik.
101. شرح الفاظ النحوية ; (Şerhu Elfâzi'n-Nahviyye); (Yazar bulunamadı); D.No: 91/1; Eb. 180×135 (140×105); Str.21; 1b- 12b; Yz. Kıрма nesih.
102. شرح قواعد الاعراب (Şerhu Kavâ'idi'l İ'râb); محيى الدين محمد بن سليمان الكافيه حى Muhyiddîn Muhammed b. Süleymân el-Kâfiyecî (879/1474); D.No: 392; Eb. 205×150 (145×70); Str.21; Vrk.161; Yz. Arapça nesih.
103. شرح كتاب النحو ; (Şerhu Kitâbi'n-Nahv); عبد الله النحوى ; 'Abdullah en-Nahvî; D.No: 692; Eb. 210×155 (115×85); Str.15; Vrk.293; Yz. Arapça ta'lik.
104. شرح المقدمة الاجرومية ; (Şerhu'l-Muqaddimeti'l-Acurrûmiyye); (Yazar bulunamadı) ; D.No: 494/1; Eb. 175×134 (115×95); Str.15; Vrk.1b- 96a; Yz. Arapça nesih.
105. شرح المقدمة الاجرومية ; (Şerhu'l-Muqaddimeti'l-Acurrûmiyye) ; زين الدين محمد ; Zeyneddîn Muhammed Cebrâil el-Mısrî (1054/1644); D.No: 494/2; Eb. 175×134 (125×95); Str.17; Vrk.98b- 170b; Yz. Arapça nesih.
106. شرح نهاية البهجة ; (Şerhu Nihâyeti'l-Behce); ابراهيم الشبسترى النقشبندى ; İbrâhîm eş-Şebusterî en-Nakşibendî (917/1511); D.No: 1754; Eb. 210×160 (145×80); Str.15; Vrk.217; Yz. Kıрма nesih.
107. شرح الاموزج ; (Şerhu'l-Unmûzec); (Yazar bulunamadı); D.No: 468; Eb.210×150 (145×100); Str.21; Yz. Nesih.
108. شرح الفية فى النحو ; (Şerhu'l-Elfıyye fi'n-Nahv) ; بدر الدين ابو عبد الله محمد ; Bedreddîn Ebû 'Abdullah Muhammed (686/1287); D.No: 1161; Eb. 265×175 (200×120); Str.26; Vrk.154; Yz. Kıрма nesih.

109. شرح العوامل الجديدة ; (Şerhu'l 'Avâmili'l-Cedide); (Yazar bulunamadı); D.No: 852; Eb. 205×145 (150 ×85); Str.19; Vrk.1b- 37a; Yz. Ta'lik.
110. شرح عوامل المائة ; (Şerhu'l-'Avâmili'l-Mie); (Yazar bulunamadı); D.No: 1721/1; Eb. 190×120 (120×60); Str.17; Vrk.1b- 71b; Yz. Nesih.
111. الشرح الاخر ; (eş-Şerhu'l-Âhir); كمال بن على بن اسحاق ; Kemâl b. 'Alî b. İshâk; D.No: 375/6; Eb. 210×160 (155×95); Str.21, Yz. Ta'lik
112. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); شهاب الدين احمد بن عمر الهندي الدولت ابادي ; Şihâbuddîn Ahmed b. 'Ömer el-Hindî ed-Devletâbâdî (849/1445); D.No: 78; Eb. 180×12 (115×70); Str.18; Vrk.148+II; Yz. Ta'lik.
113. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); جلال الدين احمد بن على بن محمود الغجدوانى ; Celâleddîn Ahmed b. 'Alî b. Maḥmûd el-Gucduvânî (703/1329); D.No: 89; Eb. 185×110 (110×60); Str.17; Yz. Ta'lik.
114. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); (Yazar bulunamadı); D.No: 190; Eb. 200×140 (135×60); Str.13; Vrk.110, Yz. Kıрма ta'lik.
115. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); شهاب الدين احمد بن عمر الهندي الدولت ابادي ; Şihâbuddîn Ahmed b. 'Ömer el-Hindî ed-Devletâbâdî (849/1445); D.No: 832; Eb. 200×135 (120×70); Str.15; Vrk.235; Yz. Nests'lik.
116. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); رضى الدين محمد بن حسن الاسترابادى ; Rażiyyuddîn Muḥammed b. Ḥasan el-Esterâbâdî (686/1287); D.No: 1307; Eb. 270×180 (180×110); Str.27; Vrk.404; Yz. Nesih.
117. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); رضى الدين محمد بن حسن الاسترابادى ; Rażiyyuddîn Muḥammed b. Ḥasan el-Esterâbâdî; D.No: 1332; Eb. 290×190 (198×121); Str.31; Vrk.3b- 367a; Yz. Nesih.
118. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); رضى الدين محمد بن حسن الاسترابادى ; Rażiyyuddîn Muḥammed b. Ḥasan el-Esterâbâdî; D.No: 1436; Eb. 245×170 (180×100); Str.21; Vrk.362; Yz. Ta'lik.
119. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); (Yazar bulunamadı); D.No: 1788; Eb. 210×145 (140×85); Str.13; Vrk.280; Yz. Farklı hat türleri.

120. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); (Yazar bulunamadı); D.No: 1792/2; Eb. 205×145 (135×80); Str.17; Yz. Kıрма ta'lik.
121. شرح الكافية ; (Şerhu'l-Kâfiye); (Yazar bulunamadı); D.No: 1846/3; Eb. 210×150 (180×120); Str. Değişik satırlı; Yz. Kıрма ta'lik.
122. شرح المغنى ; (Şerhu'l-Muġnî); محمد بن عبد الرحيم العمري الميلاني ; Muḥammed b. 'Abdurrahîm el-'Ömerî el-Meylânî (811/1408); D.No: 84/2; Eb. 180×125 (125×65); Str.14; Vrk.10b-148a; Yz. Nesih.
123. شرح المغنى ; (Şerhu'l-Muġnî); محمد بن عبد الرحيم العمري الميلاني ; Muḥammed b. 'Abdurrahîm el-'Ömerî el-Meylânî; D.No: 237; Eb. 195×140 (135×65); Str.15; Vrk.1b- 105a; Yz. Kıрма nesih.
124. شرح المغنى ; (Şerhu'l-Muġnî); محمد بن عبد الرحيم العمري الميلاني ; Muḥammed b. 'Abdurrahîm el-'Ömerî el-Meylânî; D.No: 466; Eb. 200×140 (125×65), Str. 12; Vrk.178; Yz. Nesih.
125. شرح المغنى ; (Şerhu'l-Muġnî); محمد بن عبد الرحيم العمري الميلاني ; Muḥammed b. 'Abdurrahîm el-'Ömerî el-Meylânî; D.No: 985; Eb. 205×145 (140×80); Str.13; Vrk.132; Yz. Bozuk nesih.
126. شرح الامموزج ; (Şerhu'l-Unmûzec); شمس الدين بن عبد الغني الاردبيلي ; Şemseddîn b. 'Abdulġanî el-Erdebîlî (980/1036); D.No: 115/2; Eb. 200×140 (145×65); Str.15; Yz. Kıрма nesih.
127. شرح الامموزج ; (Şerhu'l-Unmûzec); شمس الدين بن عبد الغني الاردبيلي ; Şemseddîn b. 'Abdulġanî el-Erdebîlî; D.No: 249/1; Eb. 205×145 (145×85); Str.15; Vrk.3b- 79b; Yz. Ta'lik.
128. شرح الامموزج ; (Şerhu'l-Unmûzec); شمس الدين بن عبد الغني الاردبيلي ; Şemseddîn b. 'Abdulġanî el-Erdebîlî; D.No: 390; Eb. 205×155 (145×75); Str.17; Vrk.79; Yz. Kıрма nesih.
129. شرح الامموزج ; (Şerhu'l-Unmûzec); شمس الدين بن عبد الغني الاردبيلي ; Şemseddîn b. 'Abdulġanî el-Erdebîlî; D.No: 589/2; Eb. 200×145 (125×60); Str.17; Yz. Nesih.

130. شرح الاموزج ; Şemseddîn Şerhü'l-Unmûzec); شمس الدين بن عبد الغني الاردبيلي ; Şemseddîn b. 'Abdulġanî el-Erdebîlî; D.No: 781; Eb. 212×150 (130×70); Str.11; Vrk.154; Yz. Nesih.
131. شرح الاموزج ; Şemseddîn Şerhü'l-Unmûzec); شمس الدين بن عبد الغني الاردبيلي ; Şemseddîn b. 'Abdulġanî el-Erdebîlî; D.No: 1691; Eb. 220×175 (150×100); Str.11-12; Yz. Nesih.
132. شذور الذهب فى معرفة كلام العرب . (Şuzûru'z Zehab fî Ma'rifeti Kelâmî'l-'Arab); İbn Hişâm Cemâleddîn Ebû Muġammed 'Abdullah b. Yûsuf (761/1360); D.No: 202/3; Eb. 210×150 (170×110); Str.28; Vrk.72a- 126b; Yz. Kıрма nesih.
133. السيد الشريف على بن محمد بن (Ta'lîka 'alâ 'Avâmîlî'l-Mie); تعليقة على العوامل المائة ; على الجرجانى es-Seyyid eş-Şerîf 'Alî b. Muġammed b.'Alî el-Curcânî (816/1413); D.No: 564/1; Eb. 220×165 (170×95); Str.22; Yz. Ta'lik.
134. تعليقة على نكت الالفية و الكافية و الشافية و نزهة الطرف و شذور الذهب . (Ta'lîka 'ala Nuketî'l-Elfiyye ve'l-Kâfiyye ve'ş-Şâfiyye ve Nuzhetu'l-ġarf ve Şuzûru'z-Zehab); (Yazar bulunamadı); D.No: 704/3; Eb. 210×140 (140×85); Str. Deġişik satırlı; Vrk. 49b- 68b; Yz. Kıрма nesih.
135. زینى زاده (Ta'lîku'l-Fevâzil 'alâ İ'râbî'l-'Avâmil); تعليقات الفواضل على اعراب العوامل . Zeynî-zâde Hüseyin b. Aġmed Burûsavî (1167/1753); D.No: 672/1; Eb. 210×155 (145×105); Str.21; Vrk.1b- 49b; Yz. Kıрма ta'lik.
136. التنوير ; (et-Tenvîr); ابن محمد الظهور ; İbn Muġammed ez-Zahûr; D.No: 1585/1; Eb. 212×160 (140×90); Str.14; Vrk.1b- 33b; Yz. Nesih.
137. تركيب عوامل المائة ; (Terkîb-u 'Avâmîlî'l-Mie); (Yazar bulunamadı); D.No: 76; Eb. 195×130 (145×80); Str.19; Vrk.45; Yz. Kıрма nesih.
138. محمد بن حسن (Tuhfetu'ş-Şafiyye fî Şerhî'l-Kâfiyye); تحفة الشافية فى شرح الكافية . Muġammed b. Ĥasan er-Ru'ûsî (713/1313); D.No: 245×185 (185×135); Str. 25; Vrk.206; Yz. Nesih.

139. العجائب الموصل الى التمييز فى اللفظ بين الخطاء و الصواب. (*el-'Ucâbu'l-Meuşil ile't-Temyîz fi'l-Lafzi Beyne'l-Haîâi ve's-Şavâb*); (Yazar bulunamadı); D.No: 332; Eb. 205×140 (145×90); Str. 13; Vrk.137; Yz. Nesih.
140. جار الله ابو القاسم محمود بن عمر الزمخشري ; انموزج فى النحو. (*Unmûzecz fi'n-Naĥv*); Cârullah Ebu'l-Kâsım Maĥmûd b. 'Ömer ez-Zemaĥşerî (538/1144); D.No: 255/2; Eb. 205×150 (145×80); Str.13; Vrk.51b- 65b; Yz. Nesih.
141. جار الله ابو القاسم محمود بن عمر الزمخشري ; انموزج فى النحو. (*Unmûzecz fi'n-Naĥv*); Cârullah Ebu'l-Kâsım Maĥmûd b. 'Ömer ez-Zemaĥşerî; D.No: 589/1; Eb. 200×145 (140×659); Str.19; Yz. Ta'lik kırması.
142. ركن الدين الحسن بن محمد ; الوافية فى شرح الكافية. (*el-Vâfiye fi Şerĥil-Kâfiye*); Rukneddîn el-Ĥasan b. Muĥammed el-Esterâbâdî (715/1315); D.No: 14; Eb. 170×120 (120×75); Str.11; Yz. Ta'lik.
143. ركن الدين الحسن بن محمد ; الوافية فى شرح الكافية. (*el-Vâfiye fi Şerĥil-Kâfiye*); Rukneddîn el-Ĥasan b. Muĥammed el-Esterâbâdî; D.No: 130; Eb. 210×155 (140×85); Str.13; Vrk.174; Yz. Ta'lik kırması.
144. ركن الدين الحسن بن محمد ; الوافية فى شرح الكافية. (*el-Vâfiye fi Şerĥil-Kâfiye*); Rukneddîn el-Ĥasan b. Muĥammed el-Esterâbâdî; D.No: 774; Eb. 210×155 (145×85); Str. 12; Vrk.233; Yz. Kalın ta'lik.
145. ركن الدين الحسن بن محمد ; الوافية فى شرح الكافية. (*el-Vâfiye fi Şerĥil-Kâfiye*); Rukneddîn el-Ĥasan b. Muĥammed el-Esterâbâdî; D.No: 978; Eb. 225×148 (145×80); Str.15; Vrk.187; Yz. Ta'lik
146. ركن الدين الحسن بن محمد ; الوافية فى شرح الكافية. (*el-Vâfiye fi Şerĥil-Kâfiye*); Rukneddîn el-Ĥasan b. Muĥammed el-Esterâbâdî; D.No: 1740; Eb. 207×157 (125×90); Str.13; Vrk170; Yz. Ta'lik.
147. تاج الدين محمد بن محمد الاسفرائينى ; ضوء المصباح. (*Žavu'l-Mişbâĥ*); Tâceddîn Muĥammed b. Muĥammed el-İsferâyinî (684/1285); D.No: 85; Eb. 170×125 110×70); Str.10-11; Vrk.119; Yz. Kıрма ta'lik.

148. تاج الدين محمد بن محمد الاسفراينى (*Žavu'l-Miṣbâh*); ضوء المصباح ;
Tâceddîn Muḥammed b. Muḥammed el-İsferâyinî; D.No: 172; Eb.
185×135 (11×80); Str.11; Vrk.179; Yz. Ta'lik ve nesih.
149. تاج الدين محمد بن محمد الاسفراينى (*Žavu'l-Miṣbâh*); ضوء المصباح ;
Tâceddîn Muḥammed b. Muḥammed el-İsferâyinî; D.No: 852/2; Eb.
205×145 (135×70); Str.17; Vrk.39b- 149b; Yz. Ta'lik.
150. تاج الدين محمد بن محمد الاسفراينى (*Žavu'l-Miṣbâh*); ضوء المصباح ;
Tâceddîn Muḥammed b. Muḥammed el-İsferâyinî; D.No: 1790/2; Eb.
205×140 (145×65); Str.19; Vrk.69b- 169b; Yz. Kıрма nesih.
151. تاج الدين محمد بن محمد الاسفراينى (*Žavu'l-Miṣbâh*); ضوء المصباح ;
Tâceddîn Muḥammed b. Muḥammed el-İsferâyinî; D.No: 1934; Eb.
(270×170); Str.13; Vrk.3b-160b; Yz. Nesih.

SONUÇ

Matbaanın icadıyla Avrupa'da ilk kez görülmeye başlayan matbu yayınlar bilhassa Osmanlı İmparatorluğu'na bu önemli icadın daha geç bir zaman diliminde girmesi sebebiyle düşünsel, kültürel ve edebi mirasımız olan "El Yazmaları" adet olarak sayıca çok büyük bir yekûn oluşturmuştur. Ortaya çıkmış olan bu önemli mirasımız, bu alanda çalışan araştırmacıların da mesuliyetini fazlasıyla artırmıştır.

Biz bu çalışmamızda, üzerimizdeki sorumluluğun az da olsa bir kısmını kaldırmak amacıyla Diyarbakır Ziya Gökalp Yazma Eserler Kütüphanesinde bulunan nahiv ilmüne dair yazmaların tasnif ve tanzimini yapmaya çalıştık.

Ayrıca bu çalışmamızı kaleme alırken yazma eserlere ulaşma konusunda bir bilinç oluşturmayı, Türkiye'de bu alanda yapılan çalışmalara katkı sağlamayı ve bu değerli mirasın diğer bütün ilgililere duyurulmasını gaye edindik. Bunlarla birlikte en büyük gayelerimizden birisi, tek bir nüsha dahi olsa henüz gün yüzüne çıkmamış, döneminin kâğıt, hat, tezhip ve cilt gibi özellikleri hakkında bilgi veren nadir nüshaları, araştırmacıların hizmetine sunmaktır.

SUMMARY

Bibliographic resources have a very important place to perform the academic researches effectively. First of all, library catalogues take part in these resources. In both Ottoman and Republic period; great importance has been given to cataloguing studies of manuscripts and printed works located in the libraries.

Based on this value, many of our manuscripts are waiting to be unearthed. It is obvious that the mission of manuscript description has great importance. Therefore; in this study, we aim to provide a modest contribution to the bibliography.

In the first part of this study, historical development of manuscripts study is explained. In the second part, the history of the library that contains the manuscripts are included. In the third chapter; 151 manuscripts about syntax were assorted and arranged. The works included in this section were arranged in alphabetical order and according to the library inventory number. Information about the physical characteristics of the works was discussed; author and works names were indicated by both Arab and Latin letters.

KAYNAKLAR

BALTACI, Cahid (1976). *XV-XVI Asırlarda Osmanlı Medreseleri*, İstanbul: İrfan Matbaası.

BİLGİN, Orhan (2013). "Yazma", *DİA*, XLIII İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

KORKUSUZ, M. Şefik (2014). *Yazma Eserlerde Diyarbakir Kenti*, İstanbul: Toprak Yay.

KURAN, Aptullah (1969). *Anadolu Medreseleri C. I*, Ankara: TürkTarih Kurumu Basımevi.

Sanal1:http://www.konyayazmakutup.gov.tr/TR%5CHaber_Duyuru%5Cdiyarbakir.htm, [21.05.2015].